

بناام خدا

استثناء تقلب در اعتبارات اسنادی

استاد راهنما: آقای دکتر فیصل عامری

استاد مشاور: آقای دکتر علیرضا مسعودی

استاد داور: آقای دکتر کاویانی

نگارش: سمیه جلالی فراهانی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد حقوق تجارت بین الملل

شهر: بورما ماه ۱۳۸۹

چکیده

موضوع تقلب در اعتبارات اسنادی به عنوان تنها استثناء حاکم بر اصل نفوذ ناپذیر استقلال اعتبارات اسنادی از اهمیت خاصی برخوردار است و بحث چالش برانگیز اعتبارات اسنادی است. فایده وجودی اعتبار اسنادی تسهیل معامله پایه بین ذینفع اعتبار و متقاضی اعتبار است. هنگامی که متقاضی از گشاینده اعتبار درخواست افتتاح اعتبار مینماید، در واقع میخواهد از ضرری که ممکن است در صورت پرداخت مستقیم از طرف او ناشی شود، جلوگیری کند و یک معامله امن انجام دهد. بنابر این اگر بانک توجهی به اصالت اسناد و مطابقت آنها که نشانگر صحت و وقوع معامله پایه است ننماید، این امنیت به خطر افتاده و اعتبار اسنادی کارایی تجاری خود را از دست میدهد. در خصوص موضوع تقلب در اعتبارات اسنادی هیچ قانون و یا عرف جهانشمولی که مورد تبعیت تمامی کشورها باشد، وجود ندارد. رویه محاکم کشورهای مختلف نیز در این خصوص متفاوت است.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
فصل اول: کلیات.....	۳
مبحث اول: تعریف و ماهیت حقوقی اعتبار اسنادی.....	۴
مبحث دوم: کارکرد اعتبار اسنادی.....	۷
۱-۲- طرفین عملیات اعتبار اسنادی.....	۷
۲-۲- معاملات اعتبار اسنادی.....	۷
مبحث سوم: اصول حاکم بر اعتبارات اسنادی.....	۹
۱- اصل استقلال یا وصف تجریدی اعتبارات اسنادی.....	۹
۲- اصل انطباق دقیق مفاد اسناد با شروط اعتبار.....	۱۶
مبحث چهارم: تقلب در اعتبارات اسنادی.....	۲۷
مبحث پنجم: فواید وجود استثناء تقلب.....	۲۹
فصل دوم: مبانی و منابع تقلب در اعتبارات اسنادی.....	۳۳
مبحث اول: تاریخچه قاعده تقلب در اعتبارات اسنادی.....	۳۴
مبحث دوم: رویکرد کشورهای مختلف در مقابل تقلب در اعتبارات اسنادی.....	۴۴
رویه دادگاههای ایالات متحده امریکا در ارتباط با قاعده تقلب.....	۴۵
رویه دادگاههای انگلستان در ارتباط با قاعده تقلب.....	۵۱
رویه دادگاههای کانادا در ارتباط با قاعده تقلب.....	۵۵

۵۹	..... رویه دادگاههای استرالیا در ارتباط با قاعده تقلب
۶۰	..... رویه دادگاههای ایران در ارتباط با قاعده تقلب
۶۹	..... مبحث سوم: قاعده تقلب در قوانین مختلف بین المللی
۶۹	..... قاعده تقلب در قواعد اتاق بازرگانی بین المللی
	UCP (عرف ها و رویه های متحدالشکل اعتبارات اسنادی)
۷۱	..... (اعتبارات مقررات تضمینی بین المللی/اعتبارات اسنادی ضمانتی) ISP98
۷۲	..... تقلب در قواعد کنوانسیون آنسیترال
۷۶	..... ماده ۵ قانون متحدالشکل تجارت آمریکا
۸۳	..... فصل سوم- هویت شخص متقلب
۸۵	..... مبحث اول- اهمیت هویت شخص متقلب در مقررات قانونی
۸۵	..... ۱-۱- ماده ۵ مقررات UCC
۸۷	..... ۱-۲- کنوانسیون آنسیترال
۸۸	..... مبحث دوم: تقلب متقاضی
۹۰	..... مبحث سوم: تقلب شخص ثالث
۱۰۲	..... نتیجه گیری

مقدمه:

گستره پهناور تجارت همواره در حال تغییر و تحول بوده است و اعتبار اسنادی بعنوان روش امن پرداخت بین‌المللی جایگاه ویژه‌ای در آن داشته است. اعتبار اسنادی جهت تسهیل روابط تجاری طرفین قرارداد و تعدیل حقوق آنها و حفظ امنیت تجاری بوجود آمده است. در یک معامله تجاری که طرفین آن هرکدام نگران حفظ منافع خود هستند؛ فروشنده نمی‌خواهد کالاهای مورد معامله را پیش از پرداخت بهای آن در اختیار خریدار قرار دهد و از طرف دیگر خریدار نمی‌خواهد پیش از تحویل کالاها، پرداختی انجام دهد. گشایش اعتبار اسنادی از سوی خریدار این اطمینان را به او می‌دهد که پرداخت وجه کالاها پس از دریافت اسناد حمل صورت می‌گیرد. همچنین فروشنده این اطمینان را دارد که در صورت ارائه اسناد به بانک، وجه معامله به او پرداخت می‌گردد.

امروزه همه صاحب‌نظران در حوزه تجارت بر این نظر توافق دارند که اعتبارات اسنادی یکی از روش‌های پرداخت و یکی از ابزارهای مهم تسهیل تجارت بین‌المللی است. با توجه به همه‌گیر بودن و استفاده روزافزون از اعتبارات اسنادی زمینه سوء استفاده از این ابزار نیز بیشتر فراهم می‌شود. قاعده تقلب در اعتبارات اسنادی که بیشتر با عنوان استثناء تقلب شناخته شده است پدیده‌ای است که از ابتدای ظهور اعتبار اسنادی بوجود آمده است و به دلیل اینکه تنها موضوع چالش برانگیز و خارج از قاعده و اصول کلی اعتبار اسنادی است، همواره مورد بحث بوده و با وجود ارائه نظریات و آراء زیاد صادره در دعاوی مختلف، حقوق تجارت بین‌الملل هنوز به وحدت رویه در خصوص موارد اعمال قاعده تقلب در اعتبارات اسنادی دست نیافته است. حقوق اعتبار اسنادی از بستر خوبی برای مطالعه تطبیقی برخوردار است. چراکه اعتبار اسنادی اساساً یک ابزار بین‌المللی است و بدلیل طبیعت بین‌المللی آن، اتاق بازرگانی بین‌المللی^۱ نقش مهمی در توسعه آن بازی می‌کند، صحبت از اعتبار اسنادی بدون بحث پیرامون مقررات اتاق بازرگانی بین

---

^۱ . International Chamber of Commerce (ICC)

المللی و خصوصاً عرف ها و رویه های متحدالشکل بین المللی (UCP)^۲ امکان پذیر نخواهد بود. همچنین مقررات مرتبط با اعتبارات اسنادی موجود در کنوانسیون آنسیترال، نیز نباید فراموش شود. رویه قضایی ایالات متحده آمریکا و انگلستان نیز نباید نادیده گرفته شود چراکه نظام قضایی این دو کشور نقش مهمی در انسجام حقوق اعتبار اسنادی ایفا نموده اند.

این رساله در نظر دارد تا با تبیین قاعده تقلب و مطالعه تطبیقی آن و بیان معیارهای مختلف در استفاده از این قاعده به معیاری مناسب جهت اعمال قاعده تقلب دست یابد.

---

^۲ . Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP)

فصل اول

کلیات

مبحث اول: تعریف و ماهیت حقوقی اعتبار اسنادی

از اعتبارات اسنادی تعاریف گوناگونی شده است. با توجه به اینکه اکثر کشورها عرف ها و رویه های متحدالشکل اعتبار اسنادی (UCP) که توسط کمیسیون بانکداری اتاق بازرگانی بین المللی تنظیم و به تصویب رسیده است را پذیرفته و مورد استفاده قرار می دهند به تعریفی که ماده ۲ این مقررات مصوب ۱۹۹۳ از اعتبار اسنادی نموده است می توان توجه نمود:

" هر ترتیبی، تحت هر نام و وصفی، که بموجب آن یک بانک (بانک گشاینده اعتبار) بنا به درخواست و براساس دستورات یک مشتری (متقاضی گشایش اعتبار) و یا از جانب خود تعهد مینماید در مقابل سند یا اسناد مشخصی و مشروط به اینکه شروط و تعلیقات مقرر رعایت شده باشد؛

(۱) مبلغی را در وجه یا به حواله کرد شخص ثالثی (ذی نفع اعتبار) بپردازد یا اسناد تجاری صادر شده از سوی ذی نفع اعتبار را قبول و پرداخت کند.

(۲) از بانک دیگری بخواهد این پرداخت را انجام دهد و یا به بانک دیگر اختیار دهد تا اسناد تجاری صادره از سوی ذی نفع را معامله و نقد کند.^۳

لیکن، این مقررات در سال ۲۰۰۷ مورد بازنگری قرار گرفت^۴ و اعتبار اسنادی را اینگونه تعریف کرد: " هرگونه ترتیباتی تحت هر نام یا توصیف که مستلزم تعهد قطعی و برگشت ناپذیر بانک گشاینده نسبت به قبول پرداخت در مقابل اسناد ارائه شده بر طبق شرایط اعتبار است."^۵

بنابراین یوسی پی ۶۰۰، اعتبار اسنادی را به عنوان تعهد برگشت ناپذیر پذیرفته است.

^۳ - Ucp.Art2.1993

^۴ - Ucp600. Art2. 2007

^۵ - اولین نسخه مقررات متحدالشکل اعتبار اسنادی، سال ۱۹۲۹ در کنگره اتاق بازرگانی بین المللی آمستردام تنظیم شد. پس از آن، این مقررات در سالهای ۱۹۹۳، ۱۹۸۳، ۱۹۷۴، ۱۹۶۲، ۱۹۴۹، ۱۹۳۳ و آخرین بار در سال ۲۰۰۷ مورد بازنگری قرار گرفت.

^۶ - با توجه به اینکه تجدیدنظر سال ۲۰۰۷ مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی اتاق بازرگانی بین المللی در نشریه شماره ۶۰۰ اتاق بازرگانی به چاپ رسیده است به مقررات یوسی پی ۶۰۰ معروف شده است.

همچنین ماده ۵ قانون متحدالشکل تجارت آمریکا (یو سی سی) ^۶ اعتبار اسنادی را اینگونه تعریف می کند: " تعهدی محکم از سوی گشاینده اعتبار اسنادی در مقابل ذی نفع اعتبار به درخواست یا حساب متقاضی، یا در مورد یک موسسه مالی و اعتباری، راساً یا به حساب خود موسسه، مبنی بر پرداخت وجه یا تسلیم یک شی دارای ارزش در ازای اسنادی که ارائه میگردد"

اعم از اینکه اعتبار اسنادی را یک تعهد و یا یک التزام تعریف نماییم، لازم است که در تعریفمان نظام های حقوقی ناظر بر قرارداد و طرفین و اوضاع و احوال قرارداد را در نظر بگیریم. همچنین موقعیت و ارزشی که هر اعتبار اسنادی در قرارداد اصلی دارد در این تعریف تاثیر گذار است، چرا که اعتبار اسنادی محصول عرف تجاری است و بسته به این عرف، این تعریف قابل تغییر است.

صرف نظر از ماهیت حقوقی اعتبار اسنادی، به زبان ساده، اعتبار اسنادی ابزاری در دست ذینفع جهت دریافت مبلغ مشخص از گشاینده اعتبار، مشروط به رعایت شروط مقرر در قرارداد اعتبار اسنادی است.

اعتبار اسنادی نهاد حقوقی خارجی است که وارد کشور ما شده است. در خصوص ماهیت اعتبار اسنادی نظریات مختلفی وجود دارد. شباهت کار کرد برات و اعتبار اسنادی باعث شده است تا عده ای منشاء اعتبار اسنادی را برات بدانند. بطور کلی با وجود شباهتهایی که بین اعتبار اسنادی و برات وجود دارد. در برات، صادر کننده، دستور پرداخت وجه برات را به شخص ثالث در وجه دارنده برات می دهد و در اعتبار اسنادی نیز متقاضی با درخواست گشایش اعتبار اسنادی به نفع شخص ثالث از بانک، این کار را انجام می دهد. در هر دوی این اسناد، سه نفر دخیل هستند و در هر دوی آنها، ذینفع هیچ رابطه حقوقی مستقیم با متعهد پرداخت وجه ندارد اما با توجه به کارکرد متفاوت برات بعنوان یک سند تجاری و نحوه عملکرد آن، یعنی دخالت مستقیم دارنده برات جهت مراجعه مستقیم به برات گیر و این تفاوت که برخلاف برات که صدور آن احتیاجی به رضایت برات گیر ندارد، صدور اعتبار اسنادی منوط به گشایش آن توسط بانک است. بعلاوه اینکه دارنده برات صرفاً با فرارسیدن سررسید آن محق دریافت وجه می باشد در حالی که بانک تنها در

---

^۶ - Uniform Commercial code

صورت ارائه اسناد مطابق و مشخص در قرارداد ملزم به پرداخت وجه به ذینفع است. بنابراین نمی توان اعتبار اسنادی را با برات یکسان دانست بلکه تنها شاید بتوان ریشه های اعتبار اسنادی را در برات یافت.^۸

در بسیاری از محاکم دادگاهها، اعتبار اسنادی را قراردادی که بطور توافقی تابع مقررات اتاق بازرگانی بین المللی است، تلقی می کنند و رویکردی بهمین نحو نسبت به آن دارند. اما بسیاری از کارشناسان اعتبار اسنادی اتفاق نظر دارند که اعتبار اسنادی را نمی توان قرارداد بشمار آورد. به این دلیل عمده که اساس و مبنای قرارداد، پیشنهاد و موافقت با آن است. قرارداد دست کم توسط دو طرف که نسبت به آن متعهد شده اند، امضاء می گردد. اعتبار اسنادی در حقیقت توافقیانه میان فروشنده و خریدار نیست و نمی توان آن را جایگزین توافقیانه خرید و یا هرگونه توافقیانه دیگری میان آنها دانست.^۹

از دیدگاه دیگر، همانطور که از تعریف UCP نیز برمی آید، اعتبار اسنادی قول و تعهدی است از جانب بانک به نفع فروشنده که به تقاضای خریدار صورت گرفته است. بنابر این تعریف، اعتبار اسنادی را می توان به قرارداد بین بانک و متقاضی صدور اعتبار که موضوع آن پرداخت وجه به نفع ذینفع، مشروط به رعایت شروط مشخص (تطابق اسناد) که در قرارداد اعتباری قید شده است، می باشد. اعتبار اسنادی برای فروشنده الزام آور نیست، چراکه که او متعهد امری نبوده است و تنها قراردادی به نفع او منعقد شده است. اما در صورتی که بخواهد از تعهدی که به نفع او شده است استفاده کند، بایستی شروط و ضوابط آن را رعایت نماید.

بنابراین با توجه به منحصر به فرد بودن ماهیت اعتبار اسنادی، بایستی آن را براساس ماده ۱۰ قانون مدنی تحلیل و تشریح نمود. در واقع تلاش برای یافتن قالبی در عقود معین برای این تاسیس حقوقی بی فایده است.^{۱۰}

^۸ بهروز اخلاقی، بحثی پیرامون اعتبار اسنادی، مجله حقوقی و قضایی دادگستری، ش ۱
^۹ -رینهارد لنگریچ، ترجمه سعید حسنی، اعتبارات اسنادی در حقوق تجارت بین الملل، نشر میزان، ۱۳۸۷، ص ۷۰-۶۹.
^{۱۰} -بهروز اخلاقی، بحثی پیرامون اعتبار اسنادی، مجله حقوقی و قضایی دادگستری، ش ۱، ص ۸.

مبحث دوم: کارکرد اعتبار اسنادی

۱-۲- طرفین عملیات اعتبار اسنادی

یک معامله اعتبار اسنادی نوعاً از ۳ طرف تشکیل شده است. این طرفین عبارتند از:

- ۱) خریدار که به عناوینی چون متقاضی اعتبار، صاحب حساب و یا مشتری بانک نیز نامبرده می شود.
- ۲) فروشنده که با عنوان ذی نفع شناخته می شود.
- ۳) بانک که در واقع صادر کننده اعتبار است و با عناوینی چون صادرکننده اعتبار، گشاینده اعتبار و یا بانک صادر کننده شناخته می شود.

در این میان افراد دیگری نیز ممکن است در اعتبار اسنادی نقش داشته باشند از جمله:

- بانک ابلاغ کننده: بانکی واقع در اقامتگاه فروشنده که افتتاح اعتبار را به فروشنده ابلاغ می کند.
- بانک تاییدکننده: بانکی که تعهد پرداخت بانک صادر کننده اعتبار توسط او تایید می شود. که در این صورت تعهد او به اعتبار افزوده می شود. (بانک تایید کننده و ابلاغ کننده ممکن است یک بانک باشند)
- بانک خریدار: بانکی که برات صادره از سوی ذی نفع را معامله می کند.

۲-۲- معاملات اعتبار اسنادی

سه رابطه حقوقی در عملیات اعتبار اسنادی، عبارتند از:

- ۱) معامله پایه: بین خریدار و فروشنده که طی آن فروشنده، تعهد به فروش کالایی به خریدار و خریدار تعهد به پرداخت ثمن از طریق اعتبار اسنادی می نماید.

۲) معامله بین خریدار و بانک که طی آن بانک اقدام به افتتاح اعتبار اسنادی به نفع فروشنده می نماید و خریدار متعهد پرداخت وجه پرداختی به موجب اعتبار اسنادی که بانک به فروشنده پرداخته است، به علاوه کارمزد آن به بانک می شود.

۳) رابطه بین بانک و فروشنده که طی آن بانک مسئولیت اصلی پرداخت در صورت وجود اسناد لازم و مشخص شده در اعتبار اسنادی بر عهده می گیرد.

کارکرد اعتبار اسنادی فایده و کارایی بالایی را برای طرفین معاملات تجاری دربردارد. چراکه امنیت تجارت را برای طرفین به دنبال دارد. با استفاده از اعتبار اسنادی، فروشنده (ذی نفع اعتبار اسنادی) تا زمان ارائه اسناد مشخص شده به بانک صادر کننده، مالک کالای خود است و با تحویل اسناد صحیح به بانک، ثمن معامله را دریافت می نماید یا براتی که صادر کرده است، از طرف بانک صادرکننده اعتبار قبول می شود. در واقع با قبول تعهد خریدار از سوی بانک، فروشنده نگران پرداخت عوض معامله نبوده و اعتبار بانک صادرکننده جایگزین اعتبار خریدار می گردد. در واقع وجود اسناد در دست فروشنده نشانگر مالکیت او بر کالای مورد معامله و تعهد او به قرارداد منعقد شده است.

از سوی دیگر اعتبار اسنادی به خریدار کمک می کند تا برای پرداخت مبلغ کالای مورد نیازش زمان بیشتری داشته باشد و با گشایش اعتبار از طرف بانک به نوعی وام دریافت کند و تجارت خریدار را سودآورتر نماید. در عوض بانک نیز کارمزد خود را دریافت می نماید و با دریافت اسناد، حق وثیقه بر کالای موضوع اعتبار را تا بازپرداخت را دارد.

مبحث سوم: اصول حاکم بر اعتبارات اسنادی

قاعده تقلب در اعتبارات اسنادی به عنوان یک استثنا بر اصل استقلال اعتبارات اسنادی شناخته شده است، بنابراین برای مطالعه موضوع تقلب در اعتبارات اسنادی، شناخت اصل استقلال امری مهم و اجتناب ناپذیر است. هم چنین اصل تطابق اسناد در اعتبارات اسنادی به دلیل اینکه به عنوان ابزاری در جهت پیشگیری از تقلب در اعتبارات اسنادی شناخته شده است، بررسی نحوه و حدود بکارگیری این اصل حائز اهمیت است.

۱- اصل استقلال یا وصف تجریدی اعتبارات اسنادی

اصل استقلال، شالوده و مبنای حقوق اعتبارات اسنادی است. با وجود این اصل بوده است که اعتبارات اسنادی به این درجه از اهمیت رسیده است.

قواعد اساسی که در آن کارکرد معاملات اعتبار اسنادی توضیح داده شده است بطور موسع تنظیم شده اند. مبنای این مقررات، اصلی است که جدایی و استقلال معامله اعتبار اسنادی از قراردادهای پایه ای که بر روی آنها مستقر هستند را اشعار می دارد. طبق این اصل، صادر کننده پایبند و یا مرتبط با قرارداد پایه نیست. بلکه منحصرأ با اسناد در ارتباط است و نه کالاها یا خدماتی که ممکن است با اسناد مرتبط باشند. فهم عمومی از حقوق اعتبار اسنادی این است که اساساً تعهد گشاینده اعتبار اسنادی مبنی بر پرداخت وجه به ذی نفع، کاملاً جدا و متمایز از سایر معاملات مرتبط، (معامله پایه بین متقاضی اعتبار ذی نفع، و قرارداد تقاضای اعتبار فی مابین متقاضی اعتبار و گشاینده اعتبار) است. گشاینده اعتبار باید تعهدی را که براساس اعتبار اسنادی در قبال ذی نفع بر عهده دارد، ایفا کند، قطع نظر از هرگونه اختلاف یا دعوایی که در خصوص معامله پایه یا قرارداد تقاضای اعتبار ممکن است مطرح باشد، مگر اینکه تقلبی در معامله محرز شود.

در قلمرو حقوق مدنی ، اسناد اعم از رسمی و عادی ، دلیل محسوب و حکایت از وقوع یک تعهد یا امر حقوقی می کنند . بنابراین ، هرگاه به جهتی از جهات ، بطلان تعهد یا امر حقوقی به اثبات برسد ، سند ناشی از آن تعهد یا امر حقوقی نیز اعتبار خود را از دست می دهد ، به بیان دیگر در قلمرو حقوق مدنی ، اسناد جنبه طریقت دارند .^{۱۱}

این اسناد ، چون دلیل اثباتند و حکایت از یک امر و رابطه حقوقی و یا انتقال طلب می کنند و طلبکار به استناد آن امر یا رابطه حقوقی ، به بدهکار مراجعه می نماید ، پس بدهکار حق دارد ، علیه دارنده سند ، ایراد و اعتراض کند که علت و سبب پیدایش دین ، باطل بوده و یا سند فسخ شده ، و یا اعتبار آن ، به جهتی از جهات قانونی ، سلب گردیده است ، در نتیجه این فعل و انفعالات حقوقی ، سند نیز ارزش خود را از دست خواهد داد .

در حوزه حقوق تجارت و اسناد تجاری و در خصوص اعتبارات اسنادی، وضع، متفاوت است . در اینگونه اسناد، تعهد پرداخت ناشی از سند اعتباری، مستقل از وجود و ارزش و اعتبار امر یا رابطه حقوقی است که معمولاً علت و سبب وقوع آن را تشکیل می دهد .

اعتبارات اسنادی ، مثل اسناد تجاری به معنی خاص ، اسناد قابل معامله می باشند . صدور اینگونه اسناد ، حکایت از قصد نتیجه به منظور پرداخت دارد . به عبارت دیگر اعتبار اسنادی ، خود یک هدف است و نه وسیله و جنبه موضوعیت دارد و نه طریقت .

قاعده موجود در رابطه با اصل استقلال در ماده ۴ و ماده ۵ UCP ۶۰۰ مندرج است .

ماده ۴ مقررات یادشده مقرر می دارد :

«اعتبارات ، ماهیتاً معاملاتی جدا از قراردادهای فروش یا سایر قراردادهایی هستند که این اعتبارات مبتنی بر آنهاست و قراردادهای مبنای اعتبار به هیچوجه ارتباطی به بانکها نداشته و تعهدی برای آنها ایجاد نمی

نماید ، حتی اگر هرگونه اشاره ای در اعتبار به این قرار دادها شده باشد .»

ماده ۵ مقررات با تصریح بیشتری مقرر می دارد :

---

^{۱۱} بهروز اخلاقی ، بحثی پیرامون اعتبار اسنادی، مجله حقوقی و قضایی دادگستری، ش ۱، ص ۱۲

« در عملیات اعتبار اسنادی ، بانک های ذیربط اسناد را معامله می نمایند و نه کالا ، خدمات و یا اجرای تعهداتی که اسناد به آنها ارتباط دارد. »

بر اساس اصل استقلال، معمولاً بانک وظیفه قبول در مقابل اسناد مطابق را دارد و نباید درگیر در بحث بین خریدار و فروشنده شود. بانک علاوه بر این هیچ نگرانی در خصوص بدهی یا دعوی بین فروشنده و خریدار ندارد، بنابراین تعهد بانک به فروشنده جدا از تعهد بین فروشنده و خریدار است. این جدایی اسناد و کالاها، باعث توسعه و استمرار سودمندی اعتبار اسنادی گردیده و مبنا و دلیلی شده که براساس آن بانک ها وارد این معاملات شوند. بیشتر بانک ها و بسیاری از مفسران پذیرفته اند که استمرار سودمندی و حتی ارزش اعتبار اسنادی به عنوان یک مکانیزم پرداخت، وابسته به رعایت دقیق این اصل است.

موضوع اعتبار اسنادی عبارتست از پرداخت پول نقد به ذینفع در مقابل ارائه اسناد مشخص. بانک صادرکننده نگران این نیست که آیا ذینفع واقعاً وظایفش را در خصوص حمل کالا اجرا کرده است و در نتیجه آیا اسناد واقعاً نشان دهنده تمامی کالاهاست. اینکه چرا صادرکننده براحتهی و بدون هیچ نگرانی پرداخت را انجام می دهد، به این دلیل است که تعهد او محدود به اینست که اسناد مطابق باشند.

آیا کافی است که بگوییم که بانک ها وظیفه ای فراتر از بررسی اسناد به هنگام انجام معاینه و پرداخت ندارند؟ طبیعت مطلق اصل استقلال در UCP به این عنوان بیان شده که قویاً مکانیزم اعتبار اسنادی در جهت منافع بانکها سازماندهی شده است. در واقع در اینجا هیچ تعادلی بین قدرت بانک و متقاضی وجود ندارد. در نتیجه ، متقاضی تنها حقی که در مقابل بانک دارد در خصوص نقض وظایف یا سوء نیت بانک در خصوص قبول اسنادی است که به وضوح متباین یا جعلی هستند.

ماده ۱۵ یوسی پی ۵۰۰ این نکته را با این شرح بیان می کرد:

" بانک هیچ تعهد یا مسئولیتی در قبال شکل ، کفایت ، صحت ، اصالت، تزویر یا اثر حقوقی هیچ سند یا اسناد یا شروط عام و یا خاصی که در سند گنجانده شده باشد یا به آنها (سند، اسناد) اضافه می گردد، به عهده نمی گیرد. همچنین بانک هیچ تعهد یا مسئولیتی در خصوص اوصاف، کیفیت، وزن، کمیت، وضعیت ظاهری،

بسته بندی، تحویل، ارزش یا وجود کالا که در سند بیان شده و هیچ تعهد یا مسئولیتی در خصوص حسن نیت یا فعل و یا ترک فعل، ملائت مالی، عملکرد یا اعتبار ارسال کنندگان، متصدیان حمل، واسطه های حمل و نقل، دریافت کنندگان یا بیمه گران کالا یا هر شخص دیگری، بر عهده نمی گیرد.^{۱۱}

بند الف ماده ۱۴ مقررات UCP ۶۰۰ نیز مقرر می دارد: "بانک... باید اسناد ارائه شده را بررسی و صرفاً براساس صورت ظاهر اسناد، مشخص کنند که آیا اسناد ارائه شده، مطابق با شرایط اعتبار به نظر می رسند یا نه.

اصل استقلال و وصف تجریدی اعتبارات اسنادی، از قرار دادهای اصلی و پایه حکایت از وحدت احکام و اشتراک مقررات این سند بانکی با برات دارد. در حقوق انگلیس، به عقیده مؤلفین حقوق تجارت این کشور، این وجه اشتراک و توسعه و پیشرفت آن را مدیون «لرد دنینگ» قاضی انگلیسی می دانند. نامبرده در رأی صادره خود در این زمینه می گوید: ^{۱۲}

این مطلب اساسی است که هر بانکی که اعتبار اسنادی صادر می کند باید تعهدات خود را محترم شمارد. بانک به هیچوجه با اختلاف خریدار و فروشنده ارتباطی ندارد. خریدار ممکن است بگوید که کالا منطبق با قرار داد نمی باشد، مع هذا بانک باید به تعهدات خود احترام بگذارد.

وضعیت متقاضی بر اساس اعتبار اسنادی

نظریه های مختلفی شکل گرفته اند که در پی تبیین ارتباط ماهیت اعتبار با اصول حقوقی قرارداد بوده اند. وظیفه بانک به پرداخت و نحوه ایفای این وظیفه تا حدود زیادی به این موضوع که رابطه بانک و متقاضی اعتبار چه ماهیتی دارد، وابسته است. دادگاهها در مواردی نشان داده اند که قرارداد بانک با متقاضی شبیه قرارداد نمایندگی است.

اگرچه، بانک در این رابطه صرفاً یک نماینده نیست. بین بانک و خریدار رابطه ی دائن و مدیونی وجود دارد.

---

^{۱۱} بهروز اخلاقی، بحثی پیرامون اعتبار اسنادی، مجله حقوقی و قضایی دادگستری، ش ۱، صفحه ۳۴.

بانک نیز به عنوان کارفرما از طرف خود عمل می کند، و "هر چند اینکار تحت دستور خریدار است، رابطه نمایندگی بین بانک و خریدار کاملاً داخلی است.

در حال حاضر پذیرفته شده است که اعتبار از یک التزام منحصر به فرد تشکیل یافته است. یک قرارداد تجاری تخصصی که در بسیاری از موارد قواعد خاص خود را دارد .

وضعیت متقاضی تحت اعتبار اسنادی تا حدودی مبهم است. در یک سو ، اعتبار اسنادی ، به عنوان تعهد بانک به پرداخت به فروشنده است که حسب دستور متقاضی ایجاد شده و بانک بایستی مطابق این دستورالعمل عمل کند و به فروشنده اعلام نماید که اعتبار اسنادی افتتاح گشته است. (کسی که بانک ممکن است قبلاً هیچ ارتباطی با او نداشته باشد) از سوی دیگر اعتبار، رابطه صادرکننده و متقاضی را پوشش نمی دهد. به طور عادی بنظر می رسد که اصلاً متقاضی یکی از طرفین اعتبار اسنادی نیست.^{۱۳}

در عوض ، زمانی که خریدار ، بر اساس قرارداد فروش ، خرید کرده است و فرم تقاضا را از بانک برای اعتبار اسنادی کامل می کند، این تقاضا آغاز یک قرارداد بین بانک و فروشنده است وقتی که بانک با آن موافقت می کند.^{۱۴} این قرارداد، که قرارداد تقاضای اعتبار است و معمولاً شامل تعهد صریح صادر کننده به تطابق اسناد ارائه شده از طرف ذینفع است، منحصراً رابطه صادرکننده و متقاضی را پوشش می دهد.

همانطور که در بالا ذکر شد ، بانک موظف به پرداخت به فروشنده تحت قرارداد اعتبار ، و نیز به طور کامل مستقل از قرارداد فروش و مستقل از رابطه بین متقاضی و بانک صادرکننده اعتبار است. بنابراین متقاضی حق هیچ گونه سفارش درخصوص پرداخت ناشی از هر گونه نقض دستورالعمل توسط بانک را ندارد و تنها حق ادعای خسارت از بانک را دارد. بر این اساس ، ماده (۴) الف) UCP600 مقرر می دارد:

" تعهد بانک به پرداخت ، قبول و پرداخت اسناد و یا معامله و یا انجام هر وظیفه دیگر تحت اعتبار است ، و نه ادعا یا دفاعی برای متقاضی ناشی از ارتباط آن با بانک صادر کننده.... "

---

^{۱۳} J. Dolan, *The Law of Letters of Credit: Commercial and Standby Credits*, A.S Pratt & Sons; Detoit: 2001 edition, at 7-1. See also *Ocean Bank v. La Esquina Presidencial, Inc.*, 623 So. 2d 520 (Fla. Dist. Ct. App. 1993 (Ferguson J. dissenting)).
^{۱۴} E.P. Ellinger, *Documentary Letters of Credit - a Comparative Study*, op.cit., at 149.

این غیر منطقی است که متقاضی موظف به باز پرداخت به بانک باشد، درحالی که بانک در پرداخت وجه اعتبار بدون هیچ مراقبتی در دقت به شروط تعیین شده توسط خریدار، نسبت به پرداخت وجه به فروشنده اقدام نماید.

تنها استثنای عمومی پذیرفته شده در جهت حمایت از متقاضی برای منع بانک از پرداخت در جایی است که تقلب در اسناد صورت می گیرد. این موضوع ممکن است متقاضی را تا سرحد اجازه برای فسخ پیش ببرد.^{۱۵} استثناء تقلب یک حق برای متقاضی جهت منع پرداخت اعتبار اسنادی بر مبنای تقلب است، که در واقع در راستای منافع متقاضی به عنوان یکی از طرفین معامله اعتباری است. اگر این فرضیه که اعتبار اسنادی تنها یک التزام بین بانک صادرکننده و ذی نفع است، درست باشد، دادگاه به هیچ وجه نباید دستور منع پرداخت را به متقاضی بدهد و سرنوشت متقاضی را موقوف به قرارداد فروش نماید. در نتیجه، این غیر منطقی خواهد بود اگر ما متقاضی را یکی از طرفین معامله اعتباری ندانیم درحالی که یک سیستم حقوقی تحت استثناء تقلب وجود دارد که بطور ضمنی موقعیت متقاضی را به عنوان یکی از طرفین معامله اعتبار اسنادی تصدیق می کند.

در موردی که می توان ادعای تقلب را بطور موفقیت آمیزی مطرح کرد، بانک گشاینده اعتبار و بانک ابالغ کننده باید از اجرای تعهدی که در مقابل ذی نفع بر عهده گرفته اند، امتناع ورزند. بر خلاف مورد عدم انطباق اسناد، در اینجا ما با موردی روبرو هستیم که اسناد ظاهراً درست و منطبق با شرایط اعتبار هستند، ولی اسناد مزبور یا ارائه آنها به تقلب آمیخته شده است. ادعای تقلب معمولاً از سوی خریدار مطرح می شود تا بانک را از پرداخت وجه اعتبار بازدارد.^{۱۶}

در واقع اصل استقلال اعتبار اسنادی از معامله پایه تا آنجا بر اعتبار اسنادی حکم فرما است که اسناد اصیل و بنحو صحیح ارائه شود و در صورت ارائه اسناد جعلی یا مزور، این اصل حکم فرما نیست. ولی فارغ از این بحث که بانک تا چه اندازه بایستی وارد جزئیات اسناد شده و در بررسی اسناد دقت کند، این بحث مطرح است که امتناع بانک از پرداخت در مقابل اسناد جعلی یک استثنا بر اصل استقلال اعتبارات اسنادی است و

---

^{۱۵} Xiang Gao, The fraud rule in the law of letters of credit, 2002 Kluwer Law International, at 24
^{۱۶} . علیرضا مسعودی، حقوق بانکی، انتشارات پیشبرد ۱۳۸۷، ص ۱۹۱.

یا اینکه اصولاً با عدم ارائه اسناد اصیل، شرط مقرر در اعتبار اسنادی در خصوص ارائه اسناد مطابق تحقق نیافته است؟ نظر اخیر قابل قبول تر به نظر می رسد، چراکه قرارداد بین بانک و متقاضی شامل دستور پرداخت به بانک در مقابل ارائه اسناد مندرج در قرارداد اعتباری است، که البته این اسناد بایستی اصیل باشد. بنابراین تقلبی را می توان استثناء بر اصل استقلال اعتبار اسنادی دانست که در معامله پایه و در ماهیت اسناد به وقوع پیوسته باشد. در اینصورت است که اصل استقلال اعتبار اسنادی و جدایی آن از معامله پایه اجرا نمی شود. البته جواز و موارد عدم پرداخت وجه اعتبار اسنادی از سوی بانک موضوعی است که در فصل سوم به آن پرداخته خواهد شد.

توانایی متقاضی برای منع بانک بسیار محدود است. همانطور که در بالا توضیح داده شد، متقاضیان در خصوص آوردن جزئیات یا برشمردن هر شرطی که شامل شروط اسنادی نباشد، محدود شده اند. بنابراین توانایی خریداران حتی برای جبران خسارت از طرف بانکها در صورت ورود خسارت محدود شده است. موقعیت ضعیف خریداران با فقدان یا ابهام وظایف بانک ها و فروشندگان در رابطه اعتباری با خریداران، تشدید شده است. تعهد بانک برای پرداخت به فروشنده (و از این جهت، تعهد متقاضی به باز پرداخت به بانک ها) با ارائه اسناد مطابق از طرف فروشنده تحقق می یابد. بانک ها صرفاً تحت یک وظیفه برای یک مراقبت معقول در بررسی کردن اسناد هستند.^{۱۷}

این مطلب که اصل استقلال، خطر عدم پرداخت مبلغ اعتبار به علت طرح ایرادات و دفاعیاتی از سوی متقاضی را کاهش می دهد، بر اهمیت اعتبار اسنادی می افزاید. اما در عین حال این اصل برای متقاضی اعتبار این خطر را ایجاد می نماید که حتی در فرضی که ذی نفع تعهدات خود را اجرا نکرده، بلکه مزورانه پرداخت وجه را مطالبه نموده، صادرکننده اعتبار ممکن است وجه برات صادره را بپردازد.

متقاضی اعتبار تنها می تواند برای حفظ منافع خود و جلوگیری از تقلب ذی نفع، با تنظیم اعتبارنامه ای محکم و قراردادن شروطی، احتمال تقلب را کاهش دهد. به عنوان مثال، می توان در اعتبارنامه مقرر نمود

---

^{۱۷}m. KURKELA, THE liability of BANKS under LETTERS OF CREDIT, The UNION OF finnish LAWYERS publishing . Company Ltd , Finland: 1982, at 34.